

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Uppdatering av de gemensamma examensdelarna i yrkesinriktade grundexamina 1.8.2026

Webbinarium 14.4.2026

Lotta Almark och Ingeborg Rask

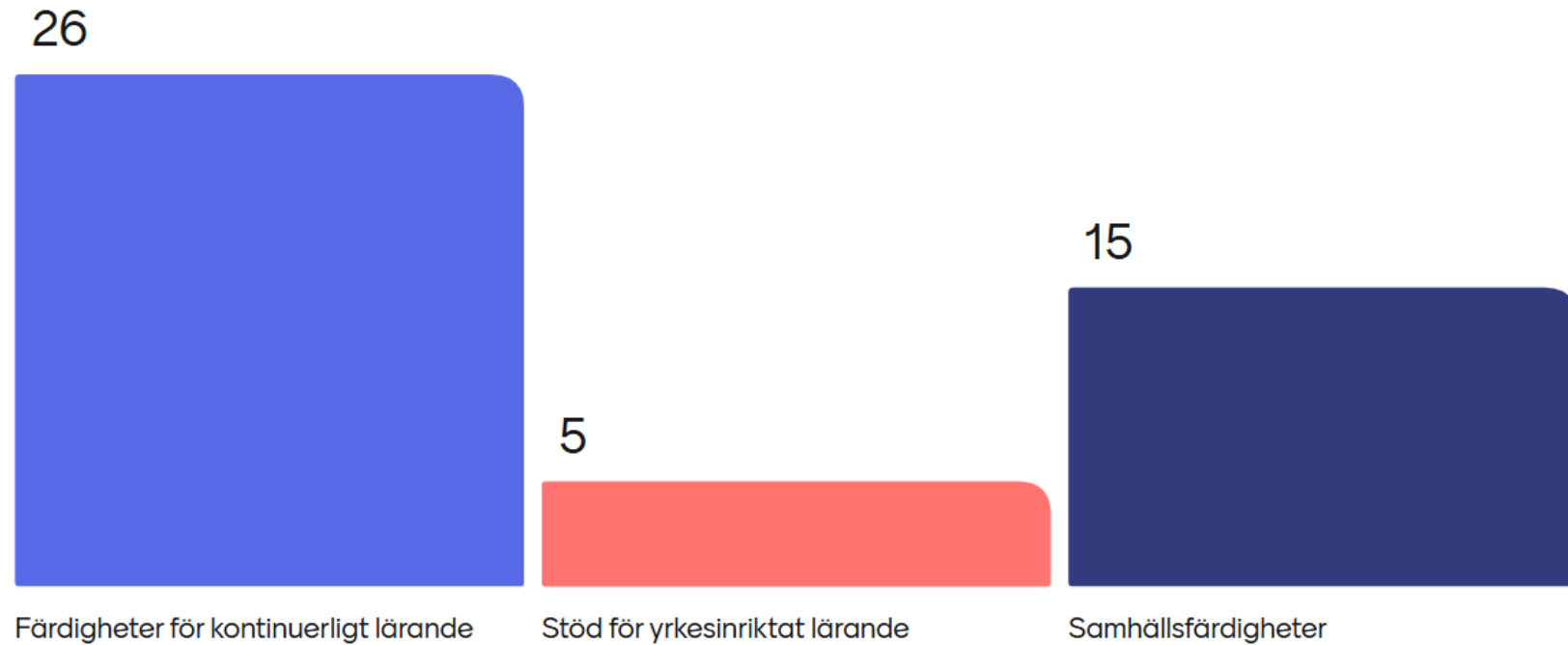

Principer för tryggare rum

- **Område fritt från diskriminering:** Vi godkänner inte diskriminering eller trakasserier i någon form. Vi respekterar alla människor och värdesätter mångfald.
- **Undvik antaganden:** Respektera alla människors rätt att definiera eller inte definiera sig själva. Gör inte antaganden utgående från någons personliga egenskaper.
- **Var välvillig:** Det är mänskligt att göra misstag. Det är tillåtet att göra fel och att ställa frågor. Utgå från att alla deltar i diskussionen med en välvillig inställning utifrån sitt eget utgångsläge.
- **Visa respekt:** Var och en har rätt till sin egen åsikt och en skyldighet att respektera andras åsikter. Diskriminerande inställningar är inte åsikter.
- **För på tal:** För saker på tal. Det finns inga självklarheter. Lär dig att både ge och ta emot respektfull och konstruktiv respons.
- **Ge plats:** Ge plats åt andra. Försäkra dig om att alla får sin röst hörd och kan delta i diskussionen.
- **Ta hand om dig själv:** Ta hand om ditt eget välmående på sätt som passar dig!
- **Om du bevittnar diskriminering, rasism eller trakasserier, ingrip i situationen.**

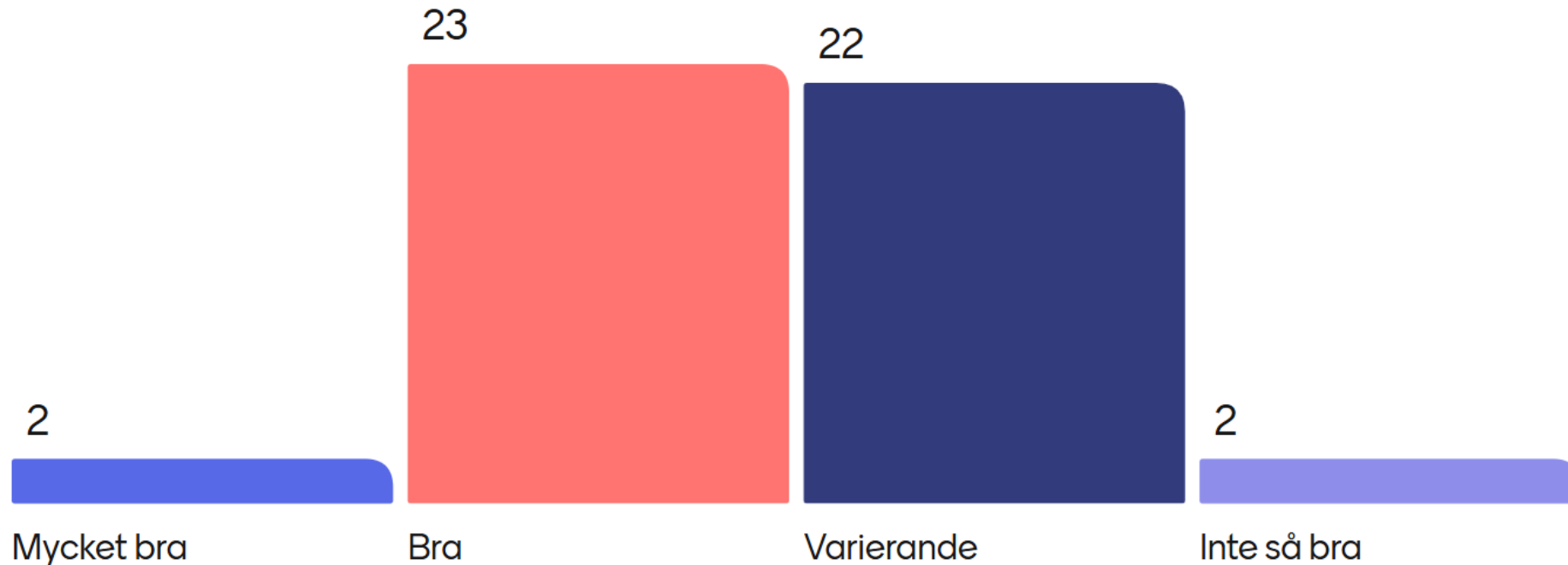
Frågor till deltagarna 1/4

1. Vad betyder de gemensamma examensdelarna inom yrkesutbildningen för dig?

Frågor till deltagarna 2/4

2. Hur väl tycker du att de gemensamma bedömningskriterierna fungerar?

Bakgrund och tidsplan för uppdateringen av de gemensamma examensdelarna

Bakgrunden för uppdateringen:

- Svara mot behoven i arbetslivet och samhället
- Beakta regeringens mål om att öka den fysiska aktiviteten i alla åldersgrupper och återinföra gymnastik och hälsokunskap i yrkesutbildningen
- Ändringsförslagen var på remiss i september 2025.
- De nya grunderna för yrkesinriktade grundexamina publicerades på eGrunder i december 2025.
- Träder i kraft 1.8.2026

Nya examensgrunder och övergångstid för de examensgrunder som är i kraft

- De studerande som inleder sina studier för en yrkesinriktad grundexamen 1.8.2026 och därefter avlägger examen, examensdelar eller delområden av de gemensamma examensdelarna enligt de examensgrunder som träder i kraft 1.8.2026.
- De studerande som har inlett sina studier innan 1.8.2026 har rätt att avlägga studierna inom ramen för övergångstiden för de examensgrunder som de hittills följt.
 - Övergångstiden för de examensgrunder som nu är i kraft upphör 31.7.2030.
- De studerande som har inlett sina studier före 1.8.2026 har möjlighet att övergå till att avlägga examen enligt de nya examensgrunderna.
 - Tidigare avlagt kunnande identifieras och erkänns i mån av möjlighet
 - Man gör en bedömning av motsvarigheten och vid behov förvärvar och visar den studerande det kunnande som saknas
 - Motsvarigheten mellan de gemensamma examensdelarna i de kommande grunderna för grundexamina och de tidigare grunderna för grundexamina och gymnasiestudier ses över under våren 2026.

Gemensamma examensdelar

De gemensamma examensdelarna ingår i alla yrkesinriktade grundexamina.

- Tre examensdelar
 - Kunnande i kommunikation och interaktion
 - Kunnande i matematik och naturvetenskaper
 - Kunnande om samhälle och arbetsliv

● Kunnande i kommunikation och interaktion (12 kp inom svenskspråkig yrkesutbildning)	11
---	----

● Kunnande i matematik och naturvetenskaper	6
---	---

● Kunnande om samhälle och arbetsliv	9
--------------------------------------	---

Valbara mål för kunnandet inom de gemensamma examensdelarna (8 kp inom svenskspråkig yrkesutbildning)	9
---	---

...

Den studerande väljer valbara mål för kunnandet från en eller flera gemensamma examensdelar och från ett eller flera delområden, så att omfattningen blir 35 kompetenspoäng för de gemensamma examensdelarna. De valbara målen för kunnandet kan vara:

- valbara mål för kunnandet som är fastställda i examensgrunderna och som omfattar helheter på 3 kompetenspoäng
- valbara mål för kunnandet som utbildningsanordnaren beslutat om och som stöder målen för kunnandet som är fastställda för den ifrågavarande examensdelen och dess delområden i examensgrunderna och som omfattar helheter på 1–8 kompetenspoäng.

Därtill kan det i de valbara målen för kunnandet också ingå kunnande som den studerande förvärvat tidigare och som stöder målen för kunnandet som är fastställda för den ifrågavarande examensdelen och dess delområden i examensgrunderna.

Nya koder för de gemensamma examensdelarna och delområdena

Kunnande i kommunikation och interaktion (108357)

- Kommunikation och interaktion på modersmålet (VVAI26)
- Kommunikation och interaktion på det andra inhemska språket, finska (VVTK26)
- Kommunikation och interaktion på ett främmande språk (VVVK26)
- Verksamhet i den digitala miljön (VVTD26)
- Konst och kreativt uttryck (VVTL26)

Kunnande i matematik och naturvetenskaper (108356)

- Matematik och tillämpad matematik (MLMA26)
- Fysikaliska och kemiska fenomen och tillämpning av dem (MLFK26)

Kunnande om samhälle och arbetsliv (108358)

- Att verka i samhället och som medborgare (YTYK26)
- Att verka i arbetslivet (YTTT26)
- Färdigheter i studie- och karriärplanering (YTOU26)
- Företagsamhet och företagarinriktad verksamhet (YTTY26)
- Gymnastik och hälsokunskap samt främjande av arbetsförmågan och välbefinnandet (YTLTTH26)
- Främjande av hållbar utveckling (YTKK26)

Uppbyggnaden av delområdena i examensgrunderna

- De obligatoriska målen för kunnandet i ett delområde utgör en helhet.
- I delområdet ingår rubriker som strukturerar upp målen för kunnandet.
- Målen för kunnandet kan sinsemellan vara på olika kravnivå.
- Verben i målen för kunnandet fastställer kravnivån på kunnandet, till exempel **känner till**, **vet** och **förstår**.

Främjande av hållbar utveckling (YTKK26) ^

Obligatoriska mål för kunnande, 1 kp

Utgångspunkterna för hållbar utveckling

Den studerande

- känner till planetens gränser
- uppfattar miljöförändringarnas påverkan på välbefinnandet för gemenskaper och individer
- vet vad ekologisk, ekonomisk, social och kulturell hållbarhet betyder och hur de samverkar med varandra
- känner till informationskällor om miljö och hållbarhet och bedömer deras tillförlitlighet

En hållbar framtid

Den studerande

- förstår principerna för kolneutralitet och cirkulär ekonomi
- känner till sätt att främja en hållbar framtid
- tar reda på sitt koldioxidavtryck och bedömer möjligheterna att minska det

Etiska aspekter för hållbar utveckling

Den studerande

- förstår de underliggande värderingarna och etiska principerna för olika val och lösningar
- gör etiska val som stöder hållbarhet

Utgångspunkter för uppdateringen av de gemensamma examensdelarna 1/2

- Uppdateringen gällde enbart de **obligatoriska målen** för kunnandet.
- Inga ändringar har gjorts i omfattningen på delområdena eller i bedömningskriterierna.
- Främst är det fråga om mindre uppdateringar och justeringar som efterfrågats under åren.
- Språket i målen för kunnandet förtydligades enligt önskemål framför allt från lärare.
- Mer allmän betoning på arbetslivet istället för på den enskilda branschen → fortfarande möjligt att koppla innehållet till branschen
- Koppling till olika strategier (exempelvis nationella läskunnighetsstrategin, trafiksäkerhetsstrategin, strategin för naturvetenskaper och matematik)
- Nytt kunnande om betydelsen av en fysiskt aktiv livsstil för studie- och arbetsförmågan samt välbefinnandet
 - Delområdet Upprätthållande av arbetsförmågan och välbefinnandet fick nytt namn i förordningen och examensgrunderna → **Gymnastik och hälsokunskap samt främjande av arbetsförmågan och välbefinnandet**

Utgångspunkter för uppdateringen av de gemensamma examensdelarna 2/2

En starkare betoning på:

- Kritisk läskunnighet och bedömning av informationens tillförlitlighet
- Ekonomiskt kunnande i olika livssituationer samt kännedom om verksamhetsprinciperna för den offentliga ekonomin
- Kunnande om samverkan och främjande av samhörighet med koppling till trygg arbetsgemenskap
- Att lyfta sitt eget kunnande

Övriga ändringar i uppbyggnaden av de yrkesinriktade grundexamina

- Examensdelarna **Arbete som kräver spetskompetens** och **Verksamhet med ansvar för klimatet**
 - Texten är redigerad så att det inte längre finns behov för avvikelser från examensgrunderna vid examensexport. Kravet på kunnandet i examensdelarna ändras inte.
- **Examensdel som grundar sig på lokala krav på yrkesskicklighet**
 - Examensdelen eller examensdelarna omfattar kunnande som grundar sig på arbetslivets lokala behov **och som är specifikt för branschen eller examen.**
- **Examensdel från en yrkesinriktad grundexamen, en yrkesexamen eller specialyrkesexamen**
 - I examen kan det ingå en eller flera yrkesinriktade examensdelar som är fastställda i **ikraftvarande** grunder för en annan yrkesinriktad grundexamen, en yrkesexamen eller en specialyrkesexamen.
- **Högskolestudier**
 - Examensdelen omfattar högskolestudier som stöder det yrkesinriktade kunnandet **i examen.**
- **Beskrivningen av värdegrunden för yrkesutbildningen** är uppdaterad (bilaga 1).

Värdegrunden

Bilaga 1. Värdegrund

Yrkesutbildningens mål är att utveckla individernas yrkeskunnande, arbetslivet och samhället. Yrkesutbildningen ger färdigheter att arbeta inom ett yrkesområde samt färdigheter att fatta beslut som grundar sig på kunskap och etisk och kritisk reflektion.

Grunden för yrkesutbildningen är att man respekterar de mänskliga rättigheterna och värdesätter mångfald. I yrkesutbildningen främjar man jämlikhet och likabehandling, välmående och demokrati. Delaktighet, aktivt aktörskap, öppenhet och samhörighet betonas i yrkesutbildningens verksamhet.

Yrkesutbildningen svarar på ett flexibelt och betydelsefullt sätt på ändringar i kompetensbehoven för individen, arbetslivet och samhället. Färdigheter för karriärplanering och kontinuerligt lärande blir särskilt viktiga då det uppstår ändringar i verksamhetsmiljöerna. Yrkesutbildningen grundar sig på arbetslivets kompetensbehov och erbjuder olika sätt att utveckla kunnandet utgående från den studerandes mål, behov och livssituation. Ett säkert arbete, en företagande attityd och hantering av ekonomin utgör en del av yrkesskickligheten.

I yrkesutbildningen förstår man vikten av en hållbar livsstil och kunnandet skapar grunden för en ekonomi som främjar välmående för medborgarna och miljön. Yrkesutbildningen ökar förståelsen för att hållbart använda naturresurserna, begränsa och anpassa sig till klimatförändringen samt bevara naturens mångfald. Yrkesutbildningen stöder internationalisering och globalt ansvar.

Värdegrunden genomförs i verksamhetskulturen inom yrkesutbildningen samt då man förvärvar och påvisar kunnandet i olika lärmiljöer.

Kommunikation och interaktion på modersmålet

- Kommunikation och interaktion på modersmålet, svenska
- Kommunikation och interaktion på modersmålet, samiska
- Kommunikation och interaktion på modersmålet, romani
- Kommunikation och interaktion på modersmålet, teckenspråk
- Kommunikation och interaktion på modersmålet, svenska för teckenspråkiga
- Kommunikation och interaktion på modersmålet, studerandes eget modersmål
- Kommunikation och interaktion på modersmålet, svenska som andraspråk

Kommunikation och interaktion på modersmålet, svenska

- Betoning på den kritiska läskunnigheten och bedömningen av tillförlitligheten för information
 - använder multilitteracitet för att tolka olika texter
 - bedömer tillförlitligheten för informationskällorna och informationen
- Kommunikationen delas upp i muntlig och skriftlig kommunikation
 - kommunicerar **muntligt** i enlighet med situationen och målgruppen
 - kommunicerar **skriftligt** i enlighet med situationen och målgruppen

Att fungera i olika kommunikationssituationer

Den studerande

- kommunicerar i enlighet med situationen och målgruppen
- **ställer upp mål för sin kommunikation**
- motiverar sina åsikter och påståenden
- **fungerar** i samarbets- och grupsituationer
- **presenterar fenomen eller företeelser från den egna branschen med hjälp av branschens begrepp**
- förstår betydelsen av språk och kommunikation i arbetslivet och samhället.

Att använda texter från olika källor och att bedöma om texten är tillförlitlig

Den studerande

- känner till de textgenrer och medier som används **inom den egna branschen** och i arbetslivet
- tolkar olika texters **mål och det viktigaste innehållet**
- använder informationskällor och bedömer om de är tillförlitliga
- **gör anteckningar och** sammanfattar det centrala utifrån vad hen hört, läst och sett
- följer upphovsrätten och hänvisar sina källor.

Att producera olika texter

Den studerande

- **kommunicerar målmedvetet genom att uttrycka sina känslor, tankar och åsikter**
- producerar texter enligt **den egna branschens** och arbetslivets normer för texter
- **behärskar skriftspråkets normer**
- använder ändamålsenlig **informations- och kommunikations-teknik** samt multilitteracitet i sin kommunikation.

Olika kommunikationssituationer

Den studerande

- kommunicerar **muntligt** i enlighet med situationen och målgruppen
- kommunicerar **skriftligt** i enlighet med situationen och målgruppen
- motiverar sina åsikter och påståenden
- **handlar** i interaktionssituationer på ett samarbetsinriktat sätt
- förstår betydelsen av språk och kommunikation i arbetslivet och samhället

Att använda texter och bedöma textens tillförlitlighet

Den studerande

- känner till de textgenrer och medier som används i arbetslivet och **i samhället**
- använder **multilitteracitet** för att tolka olika texter
- använder **olika** informationskällor
- bedömer tillförlitligheten för informationskällorna och **informationen**
- sammanfattar de centrala **delarna** i det hen hört, läst och sett
- följer upphovsrätten och hänvisar till de källor hen använt

Att producera texter

Den studerande

- producerar texter enligt textnormer i arbetslivet och **samhället**
- **producerar texter på standardspråk**
- använder **digitala program** på ett ändamålsenligt och **etiskt sätt** när hen **producerar texter**

Kommunikation och interaktion på modersmålet, svenska som andraspråk – avvikelser

Olika kommunikationssituationer

- använder ett tydligt och förståeligt språk
- utvecklar målmedvetet sina språkfärdigheter i svenska

Att använda texter och bedöma textens tillförlitlighet

- *Samma mål för kunnandet som i modersmålet, svenska*

Att producera texter

- behärskar huvudsakligen språkets grundstrukturer och skriftspråkets normer

Kommunikation och interaktion på modersmålet i övriga språk – avvikelser

Kommunikation och interaktion på modersmålet, samiska

- utvecklar målmedvetet sina språkfärdigheter
- behärskar huvudsakligen skriftspråkets normer

Kommunikation och interaktion på modersmålet, romani

- kommunicerar i enlighet med situationen och målgruppen
- utvecklar målmedvetet sina språkfärdigheter
- producerar huvudsakligen texter på standardspråk

Kommunikation och interaktion på modersmålet i övriga språk – avvikelser

Kommunikation och interaktion på modersmålet, teckenspråk

- kommunicerar i enlighet med situationen och målgruppen
- utvecklar målmedvetet sina språkfärdigheter
- producerar texter på teckenspråk

Kommunikation och interaktion på modersmålet, svenska för teckenspråkiga

- kommunicerar i enlighet med situationen och målgruppen
- utvecklar målmedvetet sina språkfärdigheter i svenska

Kommunikation och interaktion på det andra inhemska språket, finska

- Inga ändringar i målen för kunnandet gjordes i det här delområdet, eftersom det inte funnits behov av ändringar.

Videon Våga tala finska!
[Utbildningsstyrelsens kanal på YouTube](#)

Kommunikation och interaktion på ett främmande språk

- Även i delområdet **Kommunikation och interaktion på ett främmande språk** delas kommunikationen upp i muntlig och skriftlig kommunikation.
- Betoning på användningen av språket i studier och arbetslivet

Kommunikation och interaktion på ett främmande språk 1.8.2022

Att använda ett främmande språk i olika kommunikationssituationer

Den studerande

- klarar av muntliga kommunikationssituationer
- producerar texter som behövs i kommunikationen
- diskuterar om sina arbetsuppgifter
- producerar texter som gäller branschen
- tolkar texter som gäller branschen
- utvärderar och utvecklar sin språkkunskap.

Att skaffa information från olika källor på främmande språk

Den studerande

- letar från olika källor efter information på ett främmande språk som behövs för verksamheten
- utvärderar och väljer information utifrån ändamålsenlighet, tillförlitlighet och aktualitet.

Att fungera i en miljö med språklig och kulturell mångfald

Den studerande

- känner till hur språket och kulturen hen studerar påverkar kommunikationssituationer
- kommunicerar i en flerspråkig och mångkulturell miljö
- bemöter människor jämlikt och med högaktning.

Kommunikation och interaktion på ett främmande språk 1.8.2026

Språklig och kulturell miljö

Den studerande

- känner till hur språket och kulturen hen studerar påverkar kommunikationssituationer
- beaktar språkets kulturella särdrag i sin kommunikation

Olika kommunikationssituationer

Den studerande

- använder det främmande språket i muntlig kommunikation
- använder det främmande språket i skriftlig kommunikation
- skapar olika texter som behövs i kommunikationssituationer i arbetslivet
- använder språkets grundstrukturer och sakprosa i kommunikationen

Att söka och använda information

Den studerande

- söker information om arbetslivet från olika källor på ett främmande språk och bedömer informationens tillförlitlighet
- tolkar texter om arbetslivet på ett främmande språk
- använder information i situationer som gäller arbetslivet eller studierna på ett främmande språk

Verksamhet i den digitala miljön

- Tillförlitlighet och kritisk förmåga betonas.
- Den studerande ska inte bara känna till cyber- och datasäkerhetshot, utan även kunna handla i sådana situationer i enlighet med sin roll.
- Hantering av dokument och delade dokument har lagts till som mål.
- Nytt mål om artificiell intelligens – att känna till principerna, möjligheterna och riskerna

Tips på läsning: Perspektiv på föränderliga kompetensbehov |
Utbildningsstyrelsens material om artificiell intelligens

Verksamhet i den digitala miljön 1.8.2022

Val och användning av utrustning för informations- och kommunikationsteknik

Den studerande

- väljer utrustning och applikationer som är lämpliga för användningsändamålet
- använder ändamålsenliga digitala apparater.

Användning av digitala tjänster och applikationer

Den studerande

- söker, hanterar och delar information i olika former
- bedömer om det digitala innehållet är säkert
- använder de vanligaste applikationerna för textbehandling, kalkylprogram och presentationsgrafik
- använder ändamålsenliga digitala tjänster och applikationer i sina arbetsuppgifter.

Att arbeta ansvarsfullt och säkert

Den studerande

- iakttar anvisningar om dataskydd och datasäkerhet
- skyddar sina personliga uppgifter och sin integritet
- känner igen de vanligaste cyber- och datasäkerhetshoten
- använder meddelandetjänster och sociala medier på ett ansvarsfullt sätt
- använder och delar digitalt innehåll och beaktar upphovsrätten
- känner till hur användning av digitala apparater och applikationer påverkar hälsan och välbefinnandet.

Verksamhet i den digitala miljön 1.8.2026

Att välja digital utrustning och program samt ansvarsfull användning

Den studerande

- skyddar sina personliga uppgifter och sin integritet
- känner igen cyber- och datasäkerhetshot
- kan handla i enlighet med sin roll i situationer med cyber- och datasäkerhetshot
- söker information och bedömer kritiskt hur tillförlitlig och användbar informationen är
- använder program för textbehandling
- använder kalkylprogram
- använder program för presentationsgrafik
- beaktar upphovsrätten när hen producerar innehåll
- hanterar och ordnar dokument samt mappar
- delar innehåll och hanterar delade dokument
- känner till verksamhetsprinciperna, användningsmöjligheterna och riskerna som gäller generativ artificiell intelligens
- känner till ansvarsfulla sätt att använda meddelandetjänster och sociala medier
- känner till hur användning av digital utrustning och program påverkar hälsan, välbefinnandet och samhället

Konst och kreativt uttryck

- Delen om att uttrycka sig kreativt genom att skriva har strukits --> istället betoning på den kreativa processen och kreativt uttryck utan att ange på vilket sätt
- Tolkning av konst har lagts till som nytt kunnande
- Internationell konst tillagd utöver lokal och nationell konst

Konst och kreativt uttryck 1.8.2022

Förstår kulturens och konstens betydelse för välbefinnandet

Den studerande

- använder olika former av kultur och konst i sitt arbete
- känner igen exempel på lokal och nationell kultur och konst
- förstår hur konst och kultur påverkar välbefinnandet.

Uttrycker sig själv genom konst och kreativt uttryck

Den studerande

- utvecklar sitt eget kreativa uttryck
- uttrycker sig själv genom konst och kreativt uttryck självständigt eller tillsammans med andra.

Uttrycker sig kreativt genom att skriva

Den studerande

- provar på olika metoder för kreativt skrivande
- använder olika fiktiva texter i sitt skrivande
- använder skönlitteratur som stöd för sitt arbete.

Konst och kreativt uttryck 1.8.2026

Kultur och konst

Den studerande

- känner igen exempel på lokal, nationell och internationell kultur och konst
- använder olika former av kultur och konst för att stöda välbefinnandet
- gör tolkningar av konst och beskriver konsten i interaktion med andra

Kreativt uttryck

Den studerande

- känner till olika former för kreativt uttryck
- väljer former för kreativt uttryck som lämpar sig för situationen och använder dem ensam eller tillsammans med andra
- tänker över samt uttrycker processen för kreativt uttryck i ord

Matematik och tillämpad matematik

- Endast små justeringar i texten
- Att utvärdera matematiskt kunnande och identifiera dess betydelse har strukits, eftersom det ingår i bedömningskriterierna.

Matematik och tillämpad matematik 1.8.2022

Grundläggande matematik i arbetslivet och vardagen

Den studerande

- utför grundläggande räkneoperatiner med heltal, decimaltal och bråktaal
- räknar procenträkning
- utför beräkningar i ekonomisk matematik (inkomster, utgifter, placeringar, lån och skatter)
- omvandlar måttenheter
- löser förstgradsekvationer
- utför de vanligaste area- och volymberäkningarna
- räknar med skala
- använder geometrin i en rätvinklig triangel för att lösa praktiska problem.

Att använda logisk slutledningsförmåga, matematiska metoder och hjälpmedel för att lösa matematiska problem

- beskriver enkla problem genom förstgradsekvationer och ofullständiga andragradsekvationer, löser dem och tolkar resultaten
- använder räknare, kalkylprogram och andra hjälpmedel för att lösa problem
- söker från tabeller och grafer information som behövs för att lösa problem
- hanterar och konkretiserar statistiskt material
- fastställer och tolkar nyckeltal (medelvärde, typvärde och median) i statistiskt material
- observerar samband mellan storheter samt proportionaliteter.

Att bedöma resultatens korrekthet och storleksordning samt den använda lösningsmetoden

- kontrollerar att beräkningarna är riktiga
- kontrollerar att resultatets enhet och siffernoggrannhet är logiska
- bedömer om lösningsmetoden som användes är ändamålsenlig.

Att utvärdera matematiskt kunnande och identifiera dess betydelse

- identifierar sina egna styrkor samt utvecklingsområden i sitt matematiska kunnande
- förstår matematikens betydelse som arbetsredskap i arbets- och vardagslivet.

Matematik och tillämpad matematik 1.8.2026

Matematik i arbetslivet och vardagen

Den studerande

- utför grundläggande räkneoperatiner med heltal, decimaltal och bråktaal
- räknar procenträkning
- utför beräkningar i ekonomisk matematik av inkomster, utgifter, räntor, lån och skatter
- omvandlar måttenheter
- löser förstgradsekvationer
- utför de vanligaste area- och volymberäkningarna
- räknar med skala
- använder geometrin i en rätvinklig triangel för att lösa praktiska problem
- förstår matematikens betydelse som arbetsredskap och i vardagslivet

Logisk slutledningsförmåga, matematiska metoder och användning av hjälpmedel

Den studerande

- beskriver enkla problem genom förstgradsekvationer och ofullständiga andragradsekvationer, löser dem och tolkar resultaten
- använder räknare, kalkylprogram och andra hjälpmedel för att lösa problem
- använder information som finns i tabeller och grafer för att lösa problem
- hanterar och konkretiserar statistiskt material
- fastställer medelvärde, typvärde och median i statistiskt material och tolkar nyckeltal
- observerar samband mellan storheter samt proportionaliteter

Bedömning av resultatet

Den studerande

- kontrollerar att beräkningarna är riktiga
- kontrollerar att resultatets enhet är logisk och storleksordningen korrekt
- bedömer om lösningsmetoden som användes är ändamålsenlig

Fysikaliska och kemiska fenomen och tillämpning av dem

- Endast små justeringar i texten
- Att identifiera sina styrkor och utvecklingsområden i fråga om kunnande i fysik och kemi har strukits, eftersom det ingår i bedömningskriterierna.

Fysikaliska och kemiska fenomen och tillämpningen av dem 1.8.2022

Att identifiera beroendeförhållanden mellan fysikaliska begrepp och storheter samt utföra räkneoperationer

Den studerande

- beskriver och förklarar vanliga fysikaliska fenomen (rörelse, kraft, energi, värme och elektricitet) med hjälp av centrala begrepp
- kopplar samman vanliga egenskaper och storheter som anknyter till fysikaliska fenomen
- löser enkla räkneuppgifter som anknyter till likformig rörelse och energi.

Att identifiera beroendeförhållanden mellan kemiska begrepp och storheter samt utföra räkneoperationer

Den studerande

- beskriver och förklarar **vanliga** kemiska fenomen (grundämnen och föreningar, blandningar, kemiska reaktioner och bindningar, oxidation och reduktion samt syror och baser) med kemiska begrepp
- kopplar samman vanliga egenskaper och storheter som anknyter till kemiska fenomen
- löser **enkla** räkneuppgifter som gäller substansmängd och koncentration.

Tillämpning av och kunnande inom kemi och fysik i arbetslivet och i vardagen

Den studerande

- förstår varför fysik och kemi behövs i vardags- och arbetslivet
- förstår vilka fysikaliska lagbundenheter och säkerhetsperspektiv som bör beaktas i vardags- och arbetslivet
- beaktar egenskaperna hos de kemiska ämnen som används i vardags- och arbetslivet samt eventuella miljörisiker
- identifierar miljökonsekvenserna av fenomen och ämnen
- använder säkerhetsdatablad för kemikalier
- hanterar kemiska ämnen utan att orsaka fara för sig själv, andra eller miljön
- **identifierar sina egna styrkor och utvecklingsområden i fråga om kunnandet i fysik och kemi.**

Fysikaliska och kemiska fenomen och tillämpningen av dem 1.8.2026

Fysikaliska begrepp och storheter samt räkneoperationer

Den studerande

- beskriver och förklarar fysikaliska fenomen: rörelse, kraft, energi, värme och elektricitet med hjälp av centrala begrepp
- kopplar samman vanliga egenskaper och storheter som anknyter till fysikaliska fenomen
- löser enkla räkneuppgifter som anknyter till likformig rörelse och energi

Kemiska begrepp och storheter samt räkneoperationer

Den studerande

- beskriver och förklarar kemiska fenomen: grundämnen och föreningar, blandningar, kemiska reaktioner och bindningar, oxidation och reduktion samt syror och baser med hjälp av **centrala** begrepp
- kopplar samman vanliga egenskaper och storheter som anknyter till kemiska fenomen
- **känner till** substansmängd **som begrepp**
- löser räkneuppgifter som gäller koncentration

Fysik och kemi i arbetslivet och vardagen

Den studerande

- förstår varför fysik och kemi behövs i vardags- och arbetslivet
- förstår vilka fysikaliska lagbundenheter och säkerhetsperspektiv som bör beaktas i arbetslivet och vardagen
- beaktar egenskaperna hos de kemiska ämnen som används i vardags- och arbetslivet samt eventuella miljörisiker
- identifierar miljökonsekvenserna av fenomen och ämnen
- använder säkerhetsdatablad för kemikalier
- hanterar kemiska ämnen utan att orsaka fara för sig själv, andra eller miljön

Att verka i samhället och som medborgare

- Betoning på det ekonomiska kunnandet
 - känner till verksamhetsprinciperna och de centrala begreppen för den offentliga ekonomin
 - känner till och kan förutse faktorer och risker som inverkar på ekonomin i olika livsskeden
- Betoning på kunnande om beredskap
 - vet hur man förbereder sig och handlar i störningssituationer i samhället
 - känner till sätt att främja sin och andras trygghet i olika verksamhetsmiljöer

Att verka i samhället och som medborgare 1.8.2022

Att verka i **det finländska** samhället

Den studerande

- känner till medborgarnas grundläggande rättigheter och skyldigheter
- **följer** principerna om jämställdhet och likabehandling
- **fungerar som en aktiv** medborgare **och använder mångsidiga** påverkningssätt.

Att använda samhällets tjänster och att vara konsument

Den studerande

- känner till **och kan använda samhällets tjänster**
- känner till sina rättigheter och skyldigheter som konsument
- **är** en ansvarsfull konsument
- **inhämtar den information hen behöver i konsumentfrågor.**

Att planera den egna ekonomin och bedöma ekonomiska risker

Den studerande

- **utvärderar och identifierar** faktorer som påverkar den egna ekonomiska situationen
- **följer upp sina inkomster och utgifter**
- **planerar inköp**
- jämför olika finansieringsalternativ
- **ställer upp personliga** ekonomiska mål
- förutser riskfaktorer som påverkar den egna ekonomin i olika livssituationer.

Att verka i samhället och som medborgare 1.8.2026

Att verka i samhället

Den studerande

- **känner till principerna för demokrati**
- känner till medborgarnas grundläggande **och mänskliga** rättigheter samt skyldigheter
- **känner till** principerna för jämställdhet och likabehandling
- känner till **den centrala grundläggande servicen, när den behövs och hur man kan uträtta sina ärenden**
- **känner till** möjligheterna för medborgare att påverka **lokalt, nationellt och internationellt**
- **vet** hur man förbereder sig och handlar i störningssituationer i samhället
- **känner till** sätt att främja sin och andras trygghet i olika verksamhetsmiljöer

Kunnande om ekonomi

Den studerande

- **känner till verksamhetsprinciperna och de centrala begreppen för den offentliga ekonomin**
- känner till sina rättigheter och skyldigheter som ansvarsfull konsument
- **känner till** och **kan** förutse faktorer och risker som inverkar på ekonomin i olika livsskeden
- jämför olika alternativ för **sparande, placeringar** och finansiering för att **nå ett mål eller för att göra en anskaffning**

Att verka i arbetslivet

- Betoning på kunnande om samverkan och främjande av samhörighet med koppling till en säker arbetsgemenskap
 - känner till principerna för samarbete mellan arbetstagarna och arbetsgivaren
 - känner till sätt att främja samhörighet och en trygg miljö
- Kunnande om första hjälpen ingår nu i det här delområdet
 - känner till hur man agerar vid akuta olyckor och i livshotande situationer

Att verka i arbetslivet 1.8.2022

Att analysera situationen på arbetsmarknaden och behov av kunskande inom branschen

Den studerande

- analyserar situationen på arbetsmarknaden inom branschen
- känner till de centrala principerna i arbetsmarknadssystemet
- känner till de centrala yrkesmässiga nätverken inom branschen
- känner till det kunskande som krävs i olika arbetsuppgifter inom branschen.

Att ingå ett arbetsavtal med en arbetsgivare

Den studerande

- sätter sig in i den egna branschens arbetsvillkor och den centrala arbetslagstiftningen
- granskar innehållet i arbetsavtalet, vid behov med hjälp av en sakkunnig.

Att vara en del av en arbetsgemenskap

Den studerande

- följer de angivna arbetstiderna och de överenskomna verksamhetssätten samt arbetar flexibelt i olika situationer
- följer i sitt arbete anvisningarna om utseende och klädsel
- använder i sitt arbete ändamålsenliga skyddskläder och följer arbetarskyddsanvisningarna
- arbetar som en del av mångfaldig och mångkulturell arbetsgemenskap.

Att verka i arbetslivet 1.8.2026

Arbetsmarknaden

Den studerande

- känner till nuläget och utvecklingstrenderna för arbetsmarknaden
- känner till möjligheterna till sysselsättning inom branschen
- känner till arbetsmarknadssystemets verksamhet
- känner till principerna för arbetslöshetsskyddet och hur pensionen tjänas in

Arbetsvillkor och arbetsavtal

Den studerande

- känner till den centrala arbetslagstiftningen
- känner till arbetsgivarens rättigheter och skyldigheter
- känner till arbetstagarens rättigheter och skyldigheter
- känner till de centrala punkterna som ingår i ett arbetsavtal och grunden för dem
- känner till principerna för hur lönen bildas

Arbetarskydd och en trygg arbetsgemenskap

Den studerande

- känner till principerna för samarbete mellan arbetstagarna och arbetsgivaren
- känner till sätt att främja samhörighet och en trygg miljö
- kan känna igen mobbning, trakasserier, diskriminering och våld
- känner till rutinerna i situationer med mobbning, trakasserier, diskriminering och våld
- känner till hur man agerar vid akuta olyckor och i livshotande situationer

Färdigheter i studie- och karriärplanering

Betoning på:

- Att lyfta sitt kunnande
 - identifierar sina styrkor, färdigheter och utvecklingsområden
 - gör sin kompetens och sina styrkor synliga
- Att vara förberedd på ändringar
 - känner till vilken betydelse det livslånga lärandet har i arbetslivet och samhället i utveckling
 - känner till sätt att fungera i ändrade situationer och vet hur man gör för att vara beredd på förändringar

Färdigheter i studie- och karriärplanering 1.8.2022

Att identifiera **egna intressen, möjligheter och behov av stöd**

Den studerande

- följer med sina framsteg i lärandet och i sitt förvärvande av kunnande samt identifierar eventuella behov av stöd
- identifierar sina intresseområden och möjligheter inom yrkesområdet
- **tar reda på och** identifierar sina styrkor, färdigheter och utvecklingsområden
- utvärderar sitt eget lärande och kunnande regelbundet.

Att göra val gällande den egna examen och karriären

Den studerande

- **tar reda på** alternativ som är lämpliga för hen själv och som stöder den egna karriärplanen genom att använda olika informationskällor och digitala handledningstjänster
- känner till uppbyggnaden av examen, de prestationer som krävs och de valmöjligheter som främjar placeringen i arbetslivet och den egna karriärplanen
- följer med hur avläggandet av examen framskrider
- använder ändamålsenliga lärmiljöer för förvärvandet av kunnande.

Att under avläggandet av examen inhämta information om olika möjligheter till vidareutbildning och om utbildningsutbud

Den studerande

- använder informationskällor, handledningstjänster och ansökningssystem för vidareutbildning och för att planera framtiden
- söker information om olika alternativ för vidareutbildning som är lämpliga för hen själv och utarbetar en karriärplan
- bekantar sig med inträdeskraven, ansökningsförfarandet och antagningskriterierna för vidareutbildning.

Förberedelser för att hitta ett arbete och presentera sitt kunnande under avläggandet av examen

Den studerande

- bekantar sig med de möjligheter och arbetsmiljöer som arbetslivet erbjuder samt kartlägger karriäralternativ som är lämpliga för hen själv
- synliggör sitt eget kunnande och sina styrkor då hen är arbetssökande och presenterar sitt kunnande på ett omfattande sätt
- söker arbetsplatser och använder olika ansökningssystem och ansökningsmetoder
- uppdaterar sin karriärplan med tanke på anställning.

Färdigheter i studie- och karriärplanering 1.8.2026

Förmåga att identifiera **sina styrkor och sin kompetens**

Den studerande

- är medveten om faktorer som inverkar på de val hen gör
- identifierar sina intresseområden och möjligheter inom yrkesområdet
- identifierar sina styrkor, färdigheter och utvecklingsområden
- **gör sin kompetens och sina styrkor synliga**
- känner till faktorer som inverkar på lärandet samt **strategier och tekniker för studierna**
- känner till vilka lärandesätt som passar hen själv

Sysselsättning och fortsatta studier som en del av karriärplanen

Den studerande

- använder olika informationskällor och handledningstjänster i **karriärplaneringen**
- **utvärderar** olika lämpliga alternativ för att **stödja** den egna karriärplanen
- **utarbetar dokument för arbetssökning**
- **förbereder sig inför en arbetsintervju**
- känner till vilken betydelse det livslånga lärandet har i arbetslivet och samhället i utveckling
- känner till sätt att fungera i ändrade situationer och vet hur man gör för att vara beredd på förändringar

Företagsamhet och företagarinriktad verksamhet

- Endast små justeringar i texten
- Betoning på företagarinriktat arbetssätt och företagsverksamhet

Företagsamhet och företagarinriktad verksamhet 1.8.2022

Att arbeta i enlighet med företagets mål

Den studerande

- förstår betydelsen av företagsverksamhet i samhället
- arbetar kundorienterat och ekonomiskt
- förstår betydelsen av sitt eget arbetssätt i arbetsgemenskapen.

Att utvärdera en affärsidé och möjligheterna att genomföra den

Den studerande

- framför en affärsidé med beaktande av kundernas behov
- finner de centrala tjänster och informationskällor som stöder grundande av ett företag
- tar reda på vilka nätverk som behövs för att genomföra affärsidén
- bedömer de ekonomiska förutsättningarna för att genomföra en affärsidé
- bedömer sina färdigheter att verka som företagare
- utreder risker och möjligheter i affärsverksamheten.

Företagsamhet och företagarinriktad verksamhet 1.8.2026

Företagarinriktat arbetsätt

Den studerande

- identifierar företagarinriktad verksamhet i sitt arbete
- förstår betydelsen av att utgå från kunden i organisationens verksamhet
- förstår sitt ansvar och vilken betydelse det egna arbetet har för organisationens verksamhet

Företagsverksamhet

Den studerande

- förstår betydelsen av företagsverksamhet i samhället
- känner till olika former för företagande
- tar fram en egen affärsidé eller identifierar affärsidéer
- bedömer de ekonomiska förutsättningarna för att genomföra en affärsidé
- känner till centrala tjänster och informationskällor för att starta ett företag
- känner till möjligheter och risker med företagsverksamhet
- känner till betydelsen av nätverk i företagsverksamhet
- bedömer sina färdigheter att verka som företagare

Gymnastik och hälsokunskap samt främjande av arbetsförmågan och välbefinnandet

- Betoning på gymnastik och hälsokunskap.
- Uppdelning i:
 - Gymnastik och främjande av en fysiskt aktiv livsstil
 - Hälsokunskap och främjande av hälsa
 - Främjande av arbetsförmåga och välbefinnande
- Kunnande om första hjälpen har flyttats till delområdet Att verka i arbetslivet.

Upprätthållande av arbetsförmågan och välbefinnandet 1.8.2022

Att ta vara på sin hälsa och funktionsförmåga

Den studerande

- söker mångsidig information om hälsan i sin åldersklass och om möjligheterna att främja sin egen hälsa och funktionsförmåga
- utarbetar en mångsidig plan för främjande av sin egen hälsa och sitt eget välbefinnande som uppdateras enligt situationen, och som beaktar betydelsen av motion, näring, återhämtning, sömn, psykiskt välbefinnande, nikotinfrihet och drogfrihet, sexuell hälsa och mänskliga relationer för upprätthållandet av studie- och arbetsförmågan
- främjar aktivt sin hälsa och sitt välbefinnande, och utvärderar realistiskt även utifrån respons hur planen förverkligats och hur målen uppnåtts.

Att utvärdera verksamhetsmiljön samt säkerhet och sundhet i verksamheten

Den studerande

- följer de överenskomna anvisningarna för säkerhet och hälsofrämjande tillsammans med andra och bedömer eventuella behov av att utveckla sitt arbetssätt
- främjar sin arbetsförmåga och beaktar i sitt arbete belastningsfaktorerna i yrket på ett mångsidigt sätt
- tar reda på hur ergonomin inverkar på arbetsförmågan i olika arbetsmiljöer.

Att främja studie- och arbetsförmågan samt välbefinnandet genom motion

Den studerande

- söker mångsidig information om fördelarna med och kraven på motion för hälsan samt studie- och arbetsförmågan och beaktar informationen i sin plan för främjande av den fysiska funktionsförmågan och beaktar också de branschspecifika kraven på att upprätthålla sin studie- och arbetsförmåga
- utvecklar de fysiska egenskaper och ergonomiska färdigheter som krävs för studie- och arbetsförmågan
- rör på sig och gör sitt bästa i alla motionsituationer för att främja sin studie- och arbetsförmåga.

Att förebygga olyckor och att ge första hjälp

Den studerande

- är försiktig och förebygger olyckor
- ger första hjälpen och tillkallar ytterligare hjälp i rätt tid
- förhindrar genom sitt agerande uppkomsten av fler olyckor.

Gymnastik och hälsokunskap och främjande av arbetsförmågan och välbefinnandet 1.8.2026

Gymnastik och främjande av en fysiskt aktiv livsstil

Den studerande

- förstår betydelsen av en fysiskt aktiv livsstil för att främja hälsan och välbefinnandet
- främjar sin studie- och arbetsförmåga samt sitt välbefinnande genom att motionera mångsidigt på sådana sätt som passar hen själv

Hälsokunskap och främjande av hälsa

Den studerande

- känner till evidensbaserade rekommendationer och anvisningar om hälsofrämjande levnadssätt
- förstår hur hälsofrämjande levnadssätt påverkar arbetsförmågan och välbefinnandet
- bedömer tillförlitligheten för den hälsofrämjande informationen som hen använder

Främjande av arbetsförmåga och välbefinnande

Den studerande

- känner till tjänster som stöder hälsan, arbetsförmågan och välbefinnandet
- känner till sina styrkor, möjligheter och motiv för att främja arbetsförmågan och välbefinnandet som helhet
- känner till sätt att stärka och upprätthålla sina fysiska, psykiska och sociala resurser
- känner till sätt att återhämta sig från fysisk och psykisk belastning
- beaktar ergonomins olika delområden i sin verksamhet
- bedömer sin totala belastning och förebygger belastning
- främjar tryggheten i sin verksamhetsmiljö

Främjande av hållbar utveckling

- Nytt begrepp i målet för kunskandet: känner till planetens gränser
- Betoning på en hållbar framtid, som är bredare än kolneutralitet och cirkulär ekonomi

Främjande av hållbar utveckling 1.8.2022

Principerna för hållbar utveckling

Den studerande

- känner till de centrala målen för ekologiska, ekonomiska, sociala och kulturella aspekter av hållbar utveckling och hur dessa påverkar varandra
- förstår betydelsen av människans verksamhet på klimatförändringen
- förstår naturens mångfald och identifierar nödvändigheten av hållbar användning av naturresurser på nationell och global nivå
- identifierar i sitt eget liv och i arbetet riktlinjerna för hållbar utveckling.

Kolneutralitet och cirkulär ekonomi

Den studerande

- förstår principerna för kolneutralitet och cirkulär ekonomi
- identifierar energi- och materialeffektiviteten för en produkt eller tjänst.

Etiska aspekter i verksamheten

Den studerande

- identifierar etiska val som ingår i arbetet
- utvärderar egna och andras lösningar ur etisk synvinkel.

Främjande av hållbar utveckling 1.8.2026

Utgångspunkterna för hållbar utveckling

Den studerande

- känner till planetens gränser
- uppfattar miljöförändringarnas påverkan på välbefinnandet för gemenskaper och individer
- vet vad ekologisk, ekonomisk, social och kulturell hållbarhet betyder och hur de samverkar med varandra
- känner till informationskällor om miljö och hållbarhet och bedömer deras tillförlitlighet

En hållbar framtid

Den studerande

- förstår principerna för kolneutralitet och cirkulär ekonomi
- känner till sätt att främja en hållbar framtid
- tar reda på sitt koldioxidfotavtryck och bedömer möjligheterna att minska det

Etiska aspekter för hållbar utveckling

Den studerande

- förstår de underliggande värderingarna och etiska principerna för olika val och lösningar
- gör etiska val som stöder hållbarhet

Mer information om de uppdaterade gemensamma examensdelarna

- Examensgrunderna finns publicerade på eGrunder
 - till exempel i [Grundexamen i affärsverksamhet](#)
- Information om de gemensamma examensdelarna på Utbildningsstyrelsens webbplats:
 - [Gemensamma examensdelar inom yrkesinriktade grundexamina | Utbildningsstyrelsen](#)
- Nyhet om uppdaterade gemensamma examensdelarna:
 - [De nya gemensamma examensdelarna betonar kommunikation och ekonomiskt kunnande i de yrkesinriktade grundexamina, nyhet 12.1.2026](#)

Övriga länkar och material

- Lag om yrkesutbildning 531/2017 ([Finlex](#))
- Statsrådets förordning om yrkesutbildning ([Finlex](#))
- Föreskriften Principer för dimensionering av identifiering och erkännande av kunnande samt omvandling av vitsord i yrkesutbildningen ([eGrunder](#))
- Handbok om identifiering och erkännande av kunnande inom yrkesutbildning ([eGrunder](#))
- Handbok om yrkesprov och bedömning av kunnandet ([eGrunder](#))
- Handbok om särskilt stöd i yrkesutbildningen till 31.7.2026 ([eGrunder](#))
- Handbok om stöd för lärandet och särskilt stöd i yrkesutbildningen från 1.8.2026 ([eGrunder](#))
- Webbsida med stödmaterial för att öka fysisk aktivitet inom yrkesutbildningen ([Utbildningsstyrelsens webbplats](#))

Frågor till deltagarna 3/4

3. Vad betonar ni i de valbara målen för kunnandet i de gemensamma examensdelarna?

Frågor till deltagarna 4/4

4. Hur känner du dig inför starten med de uppdaterade gemensamma examensdelarna 1.8.2026?

Klicka på skalan.

Inte alls redo

Helt redo

Tack!

Kontaktuppgifter

- lotta.almark@utbildningsstyrelsen.fi
- ingeborg.rask@utbildningsstyrelsen.fi
- yrkesutbildning@utbildningsstyrelsen.fi

